

35. Teurastamo ¹⁾

Teurastamolautakunta

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginvaltuuston valitsemana puheenjohtajana oli v. 1959 isännöitsijä Juho Mehto sekä lautakunnan jäsenenä eläinlääkintöneuvos Anders Backman, maat. ja metsät. kand. Göran Engström, varat. Erkki Hara, tarkastaja Severi Koskinen, agron. Jorma Koskivaara, teurastaja Yrjö Pajula, asent. Väinö Saarela sekä joht. Kaarlo Sorkio. Kaupunginhallituksen edustajana oli varat. Kaj Östenson. Kertomusvuoden aikana kuolleen eläinlääkintöneuvos Backmanin tilalle valitsi kaupunginvaltuusto 17.6. eläinlääket. tri Walter Ehrströmin. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi agron. Koskivaara sekä sihteerinä varat. Holger Øuick.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 17 kertaa; sen käsittelemien asioiden pykäläluku oli 285. Lähetettyjä kirjeitä oli 112.

Lautakunnan tärkeimmistä lopullisista päätöksistä mainittakoon mm.: säästäväisyysjaoston asettaminen sekä sen mietinnöstä aiheutuvien toimenpiteiden hyväksyminen (22. 1. 20 §, 22. 7. 177 §); sopimuksen tekeminen Ika Oy:n kanssa teurastamon uuden jäähdytysputkiston eristystöistä (22. 1. 27 §); seuraavien vuokrien tarkistaminen: ent. kanateurastamorakennuksen, vihannestukkutorin myyntipaikkojen ja kahvikioskin sekä teurastamon uuden suoliosaston (13. 2. 41 §, 3. 4. 87, 89 §, 8. 5. 120 §); teurastamon talousarvioehdotuksen hyväksyminen v:ksi 1960 (12. 6. 144 §, 17. 7. 171 §); teurastamon hankintojen raha-arvon ylärajan määrittäminen (17. 7. 151 §); laitoksen v:n 1958 toimintakertomuksen hyväksyminen (12. 8. 208 §) sekä jaoston asettaminen tutkimaan teurastamon kannattavuutta (13. 11. 264 §). Lisäksi päätettiin, ettei lautakunnan jäsenen Ehrströmin aloite teurastamon laboratorion ja maidontarkastamon sekä elintarvikkeiden takavarikoimisaseman laboratorien yhdistämisestä antanut aihetta toimenpiteisiin (22. 1p. 239 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemistä esityksistä mainittakoon mm. seuraavat, jotka koskivat: eräiden määrärahojen käyttöoikeutta sekä lisämäärärahojen myöntämistä (21. 1. 21 §, 6. 11. 252 §); teurastamon apulaiskassanhoitajan viran järjestelyä (13. 2. 48 §); Oy. Putkivarasto Ab:n sekä hra E. Lampisen korvausvaatimuksia näiden autoille teurastamon alueella koituneista vaurioista (6. 3. 62 §, 12. 6. 143 §); teurastamon maksu- ja tiliasioiden uudelleenjärjestelyä (14. 4. 102 §); lautakunnan edustajan valitsemista Suomen Kunnallisten Teurasta-

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamon kertomuksen eripainoksessa.

moiden Yhdistyksen vuosikokoukseen (14. 4. 99 §); Agroksen alueella olevien rakennusten siirtämistä teurastamolautakunnan hallintoon (17. 7. 167 §); vihannestukkutorin alueen laajentamista (12. 8. 204 §) sekä teurastamon, syväjäädäyttämön, vihannestukkutorin ja kalasataman käyttöpääoman koron ja poistojen suuruuden vahvistamista (6. 11. 251 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin mm. seuraavat lausunnot, jotka koskivat: teurastamon käyttöomaisuuden siirtämistä teurastamolautakunnan hallintoon (22. 1. 24 §); teurastamon eräiden maksujen korottamista (22. 1. 26 §); puutarhatuotteiden tukkumyynnin järjestelyä Kauppatorilla (13. 2. 42 §); vähittäisliikkeenharjoittajien valitusta eräiden teurastamomaksujen korottamisen johdosta (13. 2. 47 §); ehdotuksia kiinteistölautakunnan ja teurastamolautakunnan johtosääntöjen sekä teurastamon ohjesäännön eräiden kohtien muuttamisesta (6. 3. 65 §, 16. 10. 230 §, 4. 12. 272 §); tonttien vuokraamista tai myyntiä Osuusliike Elannelle ja Kesko Oy:lle Agrokseen alueelta (3. 4. 83 §); laitoksen jäähdyttämölaitteiden ja putkiston uusimista (14. 4. 103 §); maan muissa kunnallisissa teurastamoissa perittäviä navettamaksuja (8. 5. 119 §); vuositilintarkastajien v:n 1958 kertomusta (12. 8. 209 §); kaupungin laitosten sähkölaitteiden hoidon ja huollon järjestämistä (16. 10. 229 §); Jalokala Oy:n vuokraoikeuden pidentämistä (6. 11. 246 §); kaupungin noudattamien maksutariffiperusteiden tarkistamista (6. 11. 250 §); mietintöä laitoksen toiminnasta ja sen kannattavuudesta (4. 12. 273 §) sekä Agrokseen alueen siirtämistä teurastamolautakunnan hallintoon (17. 12. 282 §).

Vihannestukkutori

Vihannestukkutorin neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi teurastamon toim. joht. Reijo Turunen sekä jäsenenä kauppias Y. Rusila Helsingin Lihakauppiasyhdistyksen edustajana, agrologi Robert Juslen edustaen Tuotevälitys Oy:n tukkuostajia sekä kauppapuutarhurit Väinö Liemola ja Maini Rimpi myyntiasiakkaita ja varajäsenenä esimies Armas Aalto.

Teurastamon toiminta

Henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä kertomusvuoden lopussa oli 93. Näistä oli vakinaisia viranhaltijoita 56, tilapäisiä 7 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 30.

Teurastamon avoinna olleeseen 12. palkkaluokan toimistoapulaisen virkaan nimitettiin 1.7. lukien Anja Ilmonen (12. 6. 140 §). Teurastamon taloudenhoitajan virkaa määrättiin väliaikaisesti hoitamaan 22. 4. lukien kanslisti Viljo Hartikainen (8. 5. 121 §).

Eläkkeelle siirtyivät taloudenhoitaja Kosti Carlander 22. 4. sekä aputyöntekijä Lempi Tolvanen 1. 1. lukien.

Käyttöinsinööri Lauri Lindqvistille myönnettiin ero 1. 11. lukien.

Helsinki-mitali myönnettiin tarkastaja Severi Koskiselle.

Teurastamon alueita, rakennuksia ja laitteita koskevat asiat. Teurastamon alueella oleva väestönsuoja päätettiin korjauttaa vihannestukkuvarastoksi ja antaa

työ urakkana Oy. Contracta Ab:lle (6. 3. 67 §). Saman toiminimen kanssa tehtiin urakkasopimukset myös suoliosaston lattian korjaustyöstä (3. 4. 85 §) sekä teurastamon ullakolla sijaitsevien ilmastointikammioiden ja -kanavien muutostöistä (4. 12. 271 §). Vihannestukkutorin asemapiirustuksen luonnokset, jotka talorakennusosasto oli laatinut, päätettiin hyväksyä (12. 8. 211 §). Seuraavat vuokrat päätettiin vahvistaa: vihannestukkutorin automyyntipaikkojen päivävuokrat (6. 11. 247 §), vihannesten ja kukkien tukkumyyntipaikkojen vuokrat suurkarjanavetan 1. osassa (6. 11. 248 §), Agrokseen alueella olevien varastojen vuokrat (13. 11. 262 §) sekä suurkarjanavetan 2. osan vuokra (13. 11. 263 §).

Teurastusosastot. Teurastusosastoissa teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuluessa seuraavat määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaistaan myös v:n 1955—1958 luvut.

	1955	1956	1957	1958	1959
Sonneja ja härkiä	5 457	5 996	5 927	7 605	6 573
Lehmiä	15 943	17 068	17 732	12 760	9 671
Hiehoja ja isoja vasikoita	17 584	17 428	18 913	15 523	12 794
Pikkuvasikoita	6 044	5 767	5 471	4 094	4 486
Lampaita ja vuohia	5 822	4 353	4 749	3 507	2 700
Sikoja yli 50 kg	33 437	32 372	36 825	33 577	25 439
Sikoja alle 50 kg	1 711	1 896	1 919	2 402	1 940
Hevosia ja hirviä	1 083	1 022	1 325	705	376
Yhteensä	87 081	85 902	92 861	80 173	63 979

Edellä luetellut v:n 1959 ruhot vastasivat 5 468 187 kg lihaa, josta 53.8 % nautakarjan, 0.7 % lampaan, 43.5 % sian ja porsaan sekä 2.0 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o VII. Tarkastuksissa määrättiin erikoiskäsiteltäväksi lehmiä ja sonneja 5, nuorta karjaa 2 ja vasikoita 5, kun taas seuraava määrä hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja		Hylättyjä ruhonosia		Kaikkiaan kg
	kpl	kg	kpl	kg	
Lehmiä ja sonneja	44	7 108	95	975	8 083
Nuorta karjaa	6	633	7	30	663
Vasikoita	18	735	16	81	816
Pikkuvasikoita	23	329	3	4	333
Lampaita	4	40	5	8	48
Sikoja	91	7 718	440	2 964	10 682
Porsaita	3	101	—	—	101
Hevosia	7	1 724	1	2	1 726
Yhteensä	196	18 388	567	4 064	22 452

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 49 726 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 72 178 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse, kuten seuraavasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

35. Teurastamo

	Maanteitse	Rautateitse	Yhteensä
Raavaat	17 820	15 704	33 524
Lampaat ja vuohet	1 521	1 179	2 700
Siat	26 434	945	27 379
Hevoset	271	105	376
Yhteensä	46 046	17 933	63 979

Karjatallien käyttö. Kaikkiaan oli talleissa yötä 26 140 eläintä eli 40.8 % kaikista teuraseläimistä. Raavaita oli talleissa 13 731 kpl eli 40.9 %, lampaita 1 040 kpl, 38.5 %, hevosia 117 kpl, 31.1 % ja sikoja 11 252 kpl, 41.1 %.

Rehujen käyttö. Kaikkiaan käytettiin vuoden aikana 38 375 kg heiniä sekä 7 000 kg kaurajauhoja.

Suolipesimössä puhdistettiin suolia ja mahoja: raavasten 29 010 kpl, sikojen ja hevosten 27 339, pikkuvasikoiden ja lampaiden 7 185 kpl eli yhteensä 63 534 eläimen suolet ja mahat; 28 raavaan, 416 sian ja hevosen sekä 1 lampaan suolet hylättiin.

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

	Tarkastettu kpl	Leimattu, kpl			Nylkyvikoja			Luonnonvikoja	
		I lk	II lk	III lk	kpl	%	kpl	kpl	%
Tammikuu	2 066	1 710	356	—	27	1.31	31	298	14.42
Helmikuu	1 203	1 025	178	—	15	1.25	34	129	10.72
Maaliskuu	1 727	1 542	185	—	36	2.08	40	109	6.31
Huhtikuu	2 104	1 947	157	—	26	1.24	41	90	4.28
Toukokuu	2 327	2 190	132	5	16	0.69	22	99	4.25
Kesäkuu	2 586	2 423	161	2	39	1.51	24	100	3.87
Heinäkuu	2 710	2 559	150	1	31	1.14	10	110	4.06
Elokuu	2 856	2 664	191	1	20	0.70	23	149	5.22
Syyskuu	3 431	3 062	369	—	44	1.28	38	287	8.36
Lokakuu	3 163	2 716	447	—	35	1.11	25	387	12.23
Marraskuu ...	2 669	2 216	452	1	15	0.56	23	415	15.55
Joulukuu	1 977	1 556	418	3	12	0.61	33	376	19.02
Yhteensä	28 819	25 610	3 196	13	316	1.10	344 ¹⁾	2 549	8.84

Lisäksi tarkastettiin seuraava määrä maalaisvuotia:

	Tarkastettu kpl	Leimattu, kpl		
		I lk	II lk	III lk
Tammikuu	134	104	27	3
Helmikuu	219	165	52	2
Maaliskuu	117	100	17	—
Huhtikuu	118	100	18	—
Toukokuu	135	111	19	5
Kesäkuu	106	81	20	5
Heinäkuu	60	46	11	3

¹⁾ Teurastustavasta johtuen 344 uskonnollisten menojen mukaan teurastetun eläimen vuotaa merkittiin II luokkaan.

	Tarkastettu kpl	Leimattu, kpl		
		I lk	II lk	III lk
Elokuu	56	37	18	1
Syyskuu	86	62	19	5
Lokakuu	101	80	11	10
Marraskuu	192	128	49	15
Joulukuu	72	50	15	7
Yhteensä	1 396	1 064	276	56

Lihantarkastamossa tarkastettiin vuoden aikana 2 956 745 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat 84 477 kg:aan paloiteltua lihaa ja seuraavassa mainittuihin ruholajeihin; vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1958 vastaavat luvut:

	1958 Ruhoja, kpl	1959 Ruhoja, kpl
Sonneja	297	291
Lehmiä	9 665	9 405
Hiehoja ja isoja vasikoita	13 401	14 122
Pikkuvasikoita	14 115	15 200
Lampaita ja vuohia	6 142	5 159
Sikoja ja porsaita	5 962	4 881
Hevosia	288	285
Yhteensä	49 870	49 343

Tarkastusten johdosta erikoiskäsiteltiin lehmiä ja sonneja 1, nuorta karjaa 1 ja vasikoita 1, kun taas seuraava määrä ruhoja ja ruhonosia hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja		Hylättyjä ruhon osia		Kaikkiaan kg
	kpl	kg	kpl	kg	
Lehmiä ja sonneja	149	24 525	77	1 152	25 677
Nuorta karjaa	8	721	11	182	903
Vasikoita	60	3 167	38	608	3 775
Pikkuvasikoita	255	4 020	55	248	4 268
Lampaita	19	254	2	2	256
Sikoja yli 50 kg	44	3 314	90	503	3 817
Sikoja alle 50 kg	8	204	—	—	204
Hevosia	34	7 719	7	68	7 787
Yhteensä	577	43 924	280	2 763	46 687

Sitäpaitsi hylättiin paloiteltua lihaa 289 kg ja elimiä 28 633 kg, joten tässä osastossa hylätyn lihan kokonaismäärä oli 75 609 kg. Tarkastusten jakautuminen eri kuukausille ilmenee eripainoksen taulukosta n:o VII.

Tukkumyyntihallin, jäähdyttämöjen ja syväjäähdyttämön sekä eri laitteiden käyttö

Tukkumyyntihallia, jäähdyttämöjä ja syväjäähdyttämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

35. Teurastamo

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Tukkumyyntihallissa myytiin:													
Raavaita kpl	4 925	4 121	4 574	4 264	3 769	3 333	3 252	3 115	4 185	5 145	5 193	4 127	50 003
Isoja vasikoita »	3 184	2 516	3 103	3 775	3 802	3 196	4 415	6 009	6 720	6 403	4 407	4 125	51 655
Pikkuvasikoita »	1 514	1 314	1 603	3 968	2 379	1 230	997	930	899	1 315	1 384	1 366	18 899
Lampaita »	742	1 050	1 141	1 042	546	378	2 215	2 570	3 222	3 301	2 104	1 356	19 667
Sikoja »	3 960	4 001	4 229	4 033	3 724	2 984	3 311	2 929	3 917	4 970	5 375	5 414	48 847
Hevosia »	74	92	60	74	62	66	50	55	136	188	172	100	1 129
Hirviä »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	7	—	22
Yhteensä, kpl	14 399	13 094	14 710	17 156	14 282	11 187	14 240	15 608	19 079	21 337	18 642	16 488	190 222
Muuta tavaraa, kg	77 517	63 247	78 964	65 685	65 258	67 145	50 306	46 970	76 699	67 175	70 790	59 649	789 405

Kiloiksi muunnettuina muuttuvat edellä olevat numerot seuraaviksi:

	kg	kg	kg
Tammikuu ...	1 263 285	Toukokuu ...	1 096 212
Helmikuu	1 089 073	Kesäkuu 939 856	Syyskuu 1 359 745
Maaliskuu ...	1 199 805	Heinäkuu ...	1 004 542
Huhtikuu	1 213 170	Elokuu 1 029 209	Lokakuu 1 559 527
			Marraskuu ... 1 472 140
			Joulukuu 1 243 181
			Koko vuosi 14 469 745

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin: ¹⁾													
Raavaita, kpl	10 901	9 506	7 556	6 478	6 863	6 384	6 923	4 604	7 109	8 620	7 485	10 344	92 773
Isoja vasikoita ... »	4 840	3 442	2 545	3 401	4 894	3 575	6 694	6 170	9 155	6 605	3 061	5 368	59 750
Pikkuvasikoita ... »	1 143	906	1 060	3 312	2 902	1 300	1 521	1 324	1 384	1 146	977	1 012	17 987
Lampaita »	337	552	585	863	342	307	2 178	1 738	2 457	2 375	1 387	1 080	14 201
Sikoja ... »	9 532	7 395	8 956	7 383	6 028	4 192	6 870	4 649	5 668	6 330	7 596	5 059	79 658
Hevosia .. »	106	98	116	42	93	127	56	141	313	219	208	160	1 679
Yhteensä, kpl	26 859	21 899	20 818	21 479	21 122	15 885	24 242	18 626	26 086	25 295	20 714	23 023	266 048
Muuta tavaraa, kg	20 640	12 891	35 995	29 093	34 545	28 985	16 600	16 840	31 368	36 580	25 425	19 430	308 392
Syväjäädyyttämöön tuotiin säilytettäväksi:													
Kalaa	22 252	114 371	8 479	64 614	285 719	255 748	18 849	25 018	86 753	59 412	42 394	27 669	1 011 278
Lihaa	64 116	80 718	56 043	104 833	71 137	124 635	128 917	102 358	157 373	189 719	156 770	110 397	1 347 016
Vihanneksia ja marjoja .	15 839	29 305	2 785	2 379	6 612	2 279	83 593	139 352	55 130	88 785	4 993	3 463	434 515
Voita	—	—	—	—	—	56 160	4 644	945	—	—	—	—	61 749
Juustoa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Muuta tavaraa: jääte- lää, munia ym.	—	16 211	15 395	16 484	10 633	18 662	34 189	17 334	1 585	383	569	1 151	132 596
Yhteensä, kg	102 207	240 605	82 702	188 310	374 101	457 484	270 192	285 007	300 841	338 299	204 726	142 680	2 987 154

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruho- ja kilomäärää.

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureja ym. laitteita käytettiin seuraavaa muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita, kpl	1 799	1 810	1 884	2 050	1 650	1 361	1 703	1 321	1 771	2 549	2 582	2 222	22 702
Isoja vasi-koita	1 315	1 185	1 256	1 765	1 790	1 335	2 366	3 420	3 779	3 603	1 785	1 953	25 552
Pikkuvasi-koita	287	231	384	1 375	712	194	208	161	126	313	332	214	4 537
Lampaita	325	515	615	578	369	185	1 008	1 264	2 073	2 320	1 458	867	11 577
Sikoja	1 643	1 740	1 740	1 157	1 295	947	1 198	954	1 435	1 651	1 804	1 780	17 344
Hevosia ..	21	30	19	37	18	32	24	25	75	100	91	46	518
Hirviä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	9	—	22
Yhteensä, kpl	5 390	5 511	5 898	6 962	5 834	4 054	6 507	7 145	9 259	10 549	8 061	7 082	82 252
Muuta tavaraa, kg	11 753	14 222	15 881	8 996	10 593	14 085	7 289	6 790	23 320	14 241	15 617	19 166	161 953

Edellämainittu lihamäärä oli kiloissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	kg		kg		kg
Tammikuu	437 090	Toukokuu	411 060	Syyskuu	578 721
Helmikuu	433 248	Kesäkuu	318 477	Lokakuu	700 015
Maaliskuu	444 146	Heinäkuu	441 379	Marraskuu ...	595 274
Huhtikuu	462 146	Elokuu	431 093	Joulukuu	546 311
					Koko vuosi 5 798 960

Lihantarkastamosta suoraan vietiin tukkumyyntihallia käyttämättä 311 raavaan, 4 797 pikkuvaskan, 38 lampaan, 697 sian ja 9 hevosen ruhoa. Lisäksi vietiin tarkastamosta suoraan 67 295 kg paloiteltua lihaa.

Lihanhinnoittelu. Hinnoitellun lihan korkein ja alin hinta eri hintaryhmissä kunakin kuukautena ilmenee eripainoksen taulukosta n:o IV.

Teurastamon kautta yleiseen kulutukseen toimitetut lihamäärät ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o VI.

Laboratorio. Vuoden kuluessa suoritettiin 238 bakteriologista tutkimusta, 1 198 keittokoetta ja 1 186 pH-mittausta. Bakterioskopisia ja histologisia tutkimuksia tehtiin yhteensä 281 ja sekalaisia tutkimuksia 37. Lisäksi suoritettiin 19 erikoistutkimusta salmonellojen toteamiseksi sekä 210 utaretutkimusta.

Trikiinitutkimuksia suoritettiin 32 260 sianruhosta ja 1 142:sta palasta säilyväksi tehtyä sianlihaa.

Bakteriologisten tutkimusten tulokset:

Tutkimusten syyt	Lehmiä ja someja	Nuorta karjaa	Vasikoita	Pikkuvasikoita	Lampaista ja vuohia	Sikoja	Porsaita	Hevosia	Bakteeri- pitoisuus		
									Bakteeri- rittomia	Vähän	Runsasti
Contusiones — Ruhjevammat	1	—	1	—	—	3	—	2	3	3	1
Degen. hepatis — Maksarappeutuma	5	—	3	3	—	8	—	2	5	14	2
Enteritis — Suolitulehdus	1	2	4	4	—	14	—	1	16	9	1
Erysipelas — Sikaruusu	—	—	—	—	—	7	—	—	—	7	—
Mastitis — Utaretulehdus	23	—	—	—	—	1	—	—	6	15	3
Nephritis — Munuaistulehdus	4	—	—	3	—	5	1	2	6	8	1
Paresis puerp. — Poikimahalvaus	7	—	—	—	—	—	—	—	1	4	2
Peric. traum. — Traumaattinen sydänpussin tulehdus	5	—	—	—	—	1	—	—	1	4	1
Peritonitis — Vatsakalvontulehdus	6	—	—	—	—	—	—	2	4	3	1
Pneumonia — Keuhkokuume	1	2	1	1	—	3	—	1	2	5	2
Rhinitis — Aivastustauti	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
Yleisen verenmyrkytyksen merkkejä	10	1	10	22	—	16	—	2	26	28	7
Aliae causae — Muut syyt	16	2	6	1	1	13	—	7	22	21	3
Yhteensä	79	7	25	34	1	72	1	19	93	121	24

Bakteriologisesti tutkittiin 0.2 % tarkastetuista ruhoista. Näistä oli 113 ruhoa teurastusosastoilta ja 125 ruhoa lihan tarkastamosta. Bakteriologisesti tutkituista ruhoista hylättiin 50.4 %.

Keittokoe suoritettiin 600:sta teurastusosastoissa ja 598 lihan tarkastamossa tarkastetusta eli yhteensä 1 198 ruhosta. Tämä oli 1.1 % kaikista tarkastetuista ruhoista. pH-mittaus suoritettiin 1 186:sta ruhosta vastaten tämä 1.0 % tarkastetuista ruhoista. Keittokokeen ja pH-mittauksen perusteella hylättiin 15.1 % sekä patologis-anatomisista syistä 5.9 % vieraan hajun ja happamuuden suhteen tutkituista ruhoista.

Lihasarpeutumaa todettiin 111 naudassa, 3 siassa ja yhdessä hevosessa.

Aivastustautia todettiin 34:ssä siassa.

Pernaruttotutkimuksia suoritettiin 9, kaikki kielteisillä tuloksilla.

Tuberkuloositutkimuksia suoritettiin 261. Tuberkuloosi todettiin 215:ssä siassa. Positiivisia näytteitä oli 82.4 % tutkituista näytteistä.

Muita bakterioskopisia tutkimuksia suoritettiin 2.

Histologisia tutkimuksia suoritettiin 9.

Erikoistutkimuksia salmonellojen toteamiseksi suoritettiin 19 sian sekä suolilieveimusolmuke-, suolilima- että lantanäytteistä. Tutkimustulokset olivat kaikissa tapauksissa kielteisiä. Lisäksi suoritettiin 210 utaretutkimusta.

Trikiinitutkimukseen otettiin näytepalanen 31 084:stä kotimaiseen käyttöön jäävästä sianruhosta. Jokaisesta palasta tehtiin 7 trikinoskopia tutkimusta. 1 176:sta vientiin aiotusta sianruhosta otettiin kaksi näytepalasta kustakin ja tehtiin niistä 14 trikinoskopia tutkimusta. Säilyväksi tehdystä sianlihasta oli 1 142 näytepalasta, joista tehtiin kolme trikinoskopia tutkimusta kustakin. Tutkimuksissa ei todettu trikiinejä.

Vuoden aikana suoritti laboratoriossa, lihan tarkastamossa ja teurastusosastoissa 3 eläinlääkäriä hygienikkokurssiin ja 9 eläinlääkäriä laillistamiskurssiin kuuluvan harjoittelun. Lisäksi laboratoriossa harjoitteli 17 laboratorioapulais- ja 24 triikiin- tutkijakurssilaista. Kaikille harjoittelijoille luennoitiin. 15 teurastajaoppilasta osallistui teurastajien jatkokursseille, jotka käsittivät luentoja tutkintoineen. Kuudelle lääketieteen kandidaatti-, yhdelle eläinlääketieteen kandidaatti- ja yhdelle maa- talousylioppilasryhmälle annettiin täydennysopetusta elintarvikehygieniassa. Tutustumiskäynnin suoritti kaksi diakonissakoulun oppilasryhmää sekä ryhmä eduskunnan talousvaliokunnan jäseniä.

Tarkastuseläinlääkärien toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilme- nevät eripainoksen taulukosta n:o I.

Sairasteurastamolla obdusoitiin 21 eläintä, näistä 3 lehmää, 1 hieho, 1 vasikka, 2 pikkuvasikkaa, 9 sikaa ja 5 hevosta. Näiden kuolema ei ollut tarttuvien tautien aiheuttama.

Käyttöosasto. *Konekeskuksen* konehallissa oli neljä turbojäähdytyskoneetta tar- peellisine apukoneineen sekä kirkkaan jään valmistuslaitos. Jäähdytyskoneiden käyttöaika oli kertomusvuonna: I jäähdytyskoneen 2 565 t 5 min, II:n 442 t 30 min, III:n 2 963 t sekä IV:n 176 t 30 min, yhteensä 6 147 t 5 min.

Kalsiumkloridia käytettiin I jäähdytysosastossa 13 718 kg ja II jäähdytys- osastossa 25 298 kg, yhteensä 39 016 kg.

Jäätä valmistettiin 1 061 600 kg.

Lämpökeskus. Kattilalaitos ei ollut kertomusvuonna käytössä, sillä teurastamo sai tarvitsemansa lämpöenergian kaukojohtoon välityksellä Suvilahden voimalai- tokselta.

Höyryn osto ja sen kulutuksen jakautuminen. Sähkölaitokselta ostettiin höyryä yhteensä 12 548.7 tn 12 862 524 mk:n hintaan. Eri osastot kuluttivat höyryä seu- raavasti: teurastamo 10 602.07 tn, syväjäädäyttämö 1 417.7 tn sekä maidontarkas- tamo 528.93 tn.

Vedenkulutus oli kaikkiaan 193 963 m³ ja jakautui seuraavasti: lämmin ves 21 630, jäähdytyskoneet 5 505, hallintorakennus 3 137, jäätehdas 6 174, tukkuhalli ja kellari 3 556, jäähdytyshuoneet 946, sikateurastamo ja laboratorio 6 961, suoli- pesimö 18 450, mahojen tyhjennys 24 481, suuren karjan teurastamo 11 841, lihan- tarkastamo 244, säniteettiteurastamo 1 936, suuren karjan talli 235, sikala 825, vie- märiveden puhdistamo 19, karjavaunujen puhdistamo 496, lihavaunujen puhdis- tamo 6, kanateurastamo 5 893, pienen karjan talli 2 936, vuotavarasto 4 314, syvä- jäädäyttämö 36 185, autopesimö 4 368 sekä maidontarkastamo 9 152. Jakelu- ja mittaushäviö oli 24 673 m³.

Rautatievaunupesimöt. Vuoden aikana puhdistettiin ja desinfioitiin 1 282 karja- vaunua ja 92 lihavaunua. Tähän käytettiin lämmintä vettä 213 m³ ja kylmää vettä 283 m³.

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saatiin kaupungin sähkölaitoksesta 5 250 voltin suurjännitteisenä teurastamon omalle muunt. asemalle, jossa jännite alennettiin 500, 380/220 ja 220/127 voltin jännitteiseksi. 500 voltin jännitteistä virtaa käytettiin jäähdytyskoneiden moottoreissa ja 220/127 voltin jännitteistä pienissä moottoreissa, tuulettajissa ja valaistuksessa. Syväjäädäyttämön käyttöjännite oli 380/220 voltia.

Sähkövirtaa ostettiin kertomusvuoden aikana 2 318 040 kWh, jonka kulutus jakautui seuraavasti: teurastamoon 500 voltin voimavirtaa 565 300 kWh, 220 voltin jännitteistä voimavirtaa 377 009 kWh sekä 127 voltin valaistusvirtaa 149 456 kWh, yhteensä 1 091 765 kWh; syväjäädäyttämöön 380 voltin voimavirtaa 1 002 449 kWh sekä 220 voltin valaistusvirtaa 87 600 kWh, yhteensä 1 090 040 kWh. Muunto- ja jakeluhäviöt olivat teurastamossa 68 695 kWh ja syväjäädäyttämössä 67 540 kWh.

Syväjäädäyttämön jäähdytyskoneiden käyttöajat ja sähkönkulutus ilmenevät seuraavasta:

Kuukausi	Kone n:o																Yhteensä	Sähkön kulutus kWh
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	T1	T2	T3	T4			
	Käyntiaika, tuntia																	
Tammikuu	7	344	342	127	218	—	—	—	—	3	63	—	—	—	—	1 104	40 000	
Helmikuu	64	194	186	118	8	211	4	105	20	41	231	—	—	—	—	1 182	44 800	
Maaliskuu	285	297	295	232	222	113	3	—	—	18	271	—	—	—	—	1 736	49 800	
Huhtikuu	280	375	386	62	387	22	54	46	—	10	383	—	—	—	—	2 005	77 200	
Toukokuu	489	562	589	217	489	171	305	324	14	106	324	—	—	—	—	3 590	88 000	
Kesäkuu	354	507	505	141	401	113	283	318	114	198	471	—	—	—	—	3 405	115 200	
Heinäkuu	135	444	351	164	306	284	188	243	71	170	374	—	—	—	—	2 730	118 000	
Elokuu	—	478	335	73	241	490	249	341	24	164	387	—	—	—	—	2 782	121 400	
Syyskuu	80	193	376	108	123	311	122	45	44	128	169	—	—	—	—	1 699	72 400	
Lokakuu	—	7	321	—	—	365	147	239	96	98	63	—	—	—	—	1 336	75 800	
Marraskuu	—	82	85	—	—	370	88	11	36	64	117	58	46	35	179	1 171	49 600	
Joulukuu	—	81	—	—	—	389	—	3	96	18	169	—	20	169	116	1 061	44 800	
Yhteensä	1694	3 564	3 771	1 242	2 395	2 839	1 443	1 675	515	1 018	3 022	58	66	204	295	23 801	897 000	

Kalasadama. Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa kaikkiaan 10 075 923 kg, josta suolattua kalaa oli 3 021 264 kg ja tuoretta silakkaa 4 112 833 kg. Yksityiskohtaiset tiedot kalan koko tuonnista lähetyspaikkakunnittain ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o V.

Tuoretta ja jäädytettyä kalaa tuotiin kaupunkiin lentokoneilla 1 105 kg, sumpuilla 166 746 kg, moottoriveneillä 1 181 960 kg, laivoilla 388 418 kg, autoilla 4 893 034 kg sekä rautateitse 170 879 kg, yhteensä 6 802 142 kg; suolattua kalaa tuotiin laivoilla 2 752 755 kg, autoilla 236 706 kg sekä rautateitse 31 803 kg, yhteensä 3 021 264 kg; savustettua kalaa tuotiin vesitse 4 703 kg sekä autoilla 154 814 kg, yhteensä 159 517 kg ja kuivattua kalaa laivoilla 93 000 kg.

Kalasadaman jäädyttämössä säilytettiin kertomusvuoden aikana kalaa 3 589 350 kg ja muuta tavaraa 53 615 kg, yhteensä 3 642 965 kg. Nämä luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää.

Seuraavat luvut valaisevat kalasataman toimintaa:

Kuukausi	Säilytetty tavaraa jäähdyt- tämässä kg ¹⁾	Jäähdy- tyskone käynyt t/m	Sähkövirtaa kulutettu			Polttoaineita		Vettä m ³	Voiteluöljyä, kg	Ammoniakkia kg
			Valoa kWh	Voi- maa kWh	Yh- teensä kWh	Hal- koja m ³	Kok- sia tn			
Tammikuu	304 432	51.57	67	377	444	—	—	247	—	—
Helmikuu	341 624	61.42	44	438	482	—	—	382	5.0	—
Maaliskuu	226 480	73.13	20	479	499	—	—	264	—	—
Huhtikuu	199 098	110.46	25	986	1 011	—	—	420	—	80
Toukokuu	262 488	148.52	18	1 065	1 083	—	—	625	—	—
Kesäkuu	317 027	181.06	17	1 508	1 525	—	—	1 415	1.5	—
Heinäkuu	349 232	250.46	20	1 957	1 977	—	—	3 781	1.0	—
Elokuu	349 508	271.08	18	2 293	2 311	—	—	3 223	2.5	—
Syyskuu	319 985	203.00	26	1 616	1 642	—	—	1 867	4.0	—
Lokakuu	332 354	136.09	28	1 103	1 131	—	—	686	3.0	—
Marraskuu	384 822	77.10	62	598	660	2	5.05	561	—	—
Joulukuu	255 915	37.18	78	303	381	2	3.50	267	—	—
Yhteensä	3 642 965	1 603.07	423	12 723	13 146	2	8.55	13 738	17.0	80

Tulot ja menot. *Tuloja* oli kertomusvuonna talousarvion mukaan arvioitu kertyvän 194 255 000 mk, josta teurastamon tuloja 191 455 000 ja kalasataman tuloja 2 800 000 mk. Tilien mukaan nousivat tulot 187 247 270 mk:aan, josta teurastamon tuloja 184 357 354 mk ja kalasataman tuloja 2 889 916 mk. Tulot olivat siten teurastamon osalta 7 097 646 mk arvioituja pienemmät ja kalasataman osalta 89 916 mk arvioituja suuremmat. Kokonaisuudessaan olivat tulot 7 007 730 mk arvioituja pienemmät.

Eri tuloterät ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

Tuloterä	Talousarvion mukaan mk	Tilien mukaan mk	Ylitulot (+) Vajaus (—) mk
Teurastusosasto	34 500 000	24 837 290	— 9 662 710
Lihantarkastamo	10 000 000	8 425 904	— 1 574 096
Tukkumyyntihalli	18 000 000	15 437 371	— 2 562 629
Kuljetusratojen ym. laitteiden käyt- tämisestä	11 000 000	10 209 856	— 790 144
Jäähdyttämöt	91 700 000	88 569 302	— 3 130 698
Muut tulot	28 500 000	39 205 667	+10 705 667
Luontoisedut	555 000	561 880	+ 6 880
Yhteensä	194 255 000	187 247 270	— 7 007 730

Seuraavassa prosenttilaskelma, josta ilmenee v:n 1955—1959 eri tuloryhmien osuus kokonaistulosta:

Tuloterä	1955	1956	1957	1958	1959
Teurastusosasto	20.2	17.2	18.5	15.9	13.3
Lihantarkastamo	6.0	5.2	4.7	4.3	4.5
Tukkumyyntihalli	9.2	8.1	9.5	8.5	8.2
Kuljetusradat	6.5	5.6	5.3	5.0	5.5
Jäähdyttämöt	43.9	50.1	48.3	50.4	47.3
Muut tulot	14.0	13.6	13.5	15.6	20.9
Luontoisedut	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää.

Menot. Kertomusvuoden talousarvioon oli merkitty teurastamoa varten määrärahoja yhteensä 188 034 670 mk, johon kertomusvuonna myönnettiin ylitysoikeuksia ja lisämäärärahoja yhteensä 5 393 161 mk. Määrärahoja käytettiin 165 129 495 mk sekä lisäksi v:n 1958 säästöä 7 562 558 mk eli yhteensä 172 692 053 mk.

Eri menoeriin jakautuivat määrärahat seuraavasti:

Menoerä	Talousarvion määräraha mk	Lisämäärärahat ja ylitysoikeudet mk	Käytetty tilien mukaan mk	Säästö (+) Ylitys (—) mk
Palkkiot	334 600	60 000	389 500	+ 5 100
Vakinaiset viranhaltijat ...	42 328 370	32 475	40 097 636	+ 2 263 209
Tilapäiset viranhaltijat	6 366 910	175 000	5 994 065	+ 547 845
Viranhaltijain vuosiloma- kustannukset	812 070	—	266 797	+ 545 273
Viranhaltijain erinäiset korvaukset	7 400 000	—	3 181 188	+ 4 218 812
Muut palkkamenot	11 000 000	—	10 964 347	+ 35 653
Vartiointi	232 800	—	232 800	—
Vuokra	38 850 350	—	38 850 350	—
Lämpö	17 402 490	—	13 036 312	+ 4 366 178
Valaistus	1 535 840	814 086	2 349 926	—
Hylkyliha	800 000	—	304 054	+ 495 946
Vedenkulutus	4 688 400	1 611 600	4 953 107	+ 1 346 893
Puhtaanapito- ja siivous- tarvikkeet	575 000	—	339 310	+ 235 690
Painatus- ja sidonta	1 600 000	200 000	1 613 890	+ 186 110
Tarverahat	1 700 000	—	1 499 459	+ 200 541
Vaatteiden pesu, uusimi- nen ja kunnossapito ...	1 000 000	—	896 700	+ 103 300
Koneiden, työkalujen ja kaluston hankinta ja uusiminen	4 000 000	—	619 397	+ 3 380 603
Yleisten laitteiden kun- nossapito	10 687 000	—	7 477 472	+ 3 209 528
Tapaturmavakuutusmak- sut	500 000	—	490 480	+ 9 520
Käyttövoima	15 070 840	2 500 000	13 568 231	+ 4 002 609
Rehut ja kuivikkeet	1 000 000	—	746 955	+ 253 045
Tarveaineet	2 650 000	—	2 353 819	+ 296 181
Rakennusten, teiden ja ra- tojen korjaus ja kun- nossapito	17 500 000	—	14 903 700	+ 2 596 300
Yhteensä	188 034 670	5 393 161	165 129 495	+ 28 298 336
Säästöjä v:ltä 1958 käy- tettiin			7 562 558	

Selvemmän kuvan saamiseksi talousarvioon sisältyvät kokonaismenot on seuraavassa yhdistelmässä jaoiteltu pääryhmiinsä, minkä lisäksi menoerien osuudesta kokonaismenoihin on tehty prosenttilaskelma:

Menoerä	1958	1959	1957	1958	1959
	Kokonaismäärä mk	mk	%	%	%
Palkkaustenmenot	62 049 172	60 893 533	40.3	35.9	36.9
Palkkiot		389 500			
Vakinaiset viranhaltijat		40 097 636			
Tilapäiset viranhaltijat		5 994 065			
Viranhaltijain erinäiset kor- vaukset		3 181 188			
Viranhaltijain vuosilomakus- tannukset		266 797			
Muut palkkamenot		10 964 347			
Vuokra	38 850 350	38 850 350	18.6	22.5	23.5
Käyttökustannukset	37 308 501	36 261 395	24.8	21.6	21.9
Lämpö		10 036 312			
Valaistus		2 349 926			
Vedenkulutus		4 953 107			
Käyttövoima		13 568 231			
Tarveaineet		2 353 819			
Kunnossapitokustannukset ..	27 510 234	23 000 569	12.2	16.0	13.9
Koneiden, työkalujen ja ka- luston hankinta		619 397			
Yleisten laitteiden kunnossa- pito		7 477 472			
Rakennusten, teiden ja rato- jen korjaus ja kunnossa- pito		14 903 700			
Muut kustannukset	6 877 859	6 123 648	4.1	4.0	3.8
Hylkylihan korvaus		304 054			
Painatus ja sidonta		1 613 890			
Tarverahat		1 499 459			
Vaatteiden pesu, uusiminen ja kunnossapito		896 700			
Tapaturmavakuutusmaksut ..		490 480			
Rehut ja kuivikkeet		746 955			
Puhtaanapito- ja siivoustar- vikkeet		339 310			
Vartiointi		232 800			
Menot yhteensä	172 596 116	165 129 495			
Tulot yhteensä	188 241 710	187 247 270			
Vajaus (—) Ylitys (+)	+ 15 645 594	+ 22 117 775			

Lisäksi myönnettiin teurastamolautakunnan käytettäväksi tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan luvun Teurastamo eri tileiltä teurastamon ja syväjäädyttämön eräisiin lisä- ja muutusrakennustileihin ym. yhteensä 35 320 302 mk, josta käytettiin 29 373 246 mk ja säästöä jäi 5 947 056 mk.